

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΤΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΟΝ

Ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ Π' τόμου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κων-
σταντινουπόλεως (σελ. 85) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Mordtmann βυζαντιακὸν μολυ-
βδόβουλλον, προερχόμενον ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς, φέρον ἐπὶ μὲν τῆς
ἐμπροσθίας ὄψεως σταυροειδῆ μονογράφημα, ἀναλυόμενον εἰς **Θεοτόκε**
βοήθει, ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τέσσαρας μικροὺς σταυρούς, ἐπὶ
δὲ τῆς ὀπισθίας τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

· · ΗΓΟ
· ΙΩ Ρ' ΣΠ' Σ
· ΣΤΡΑΤΙΓ'
· ΜΑΚΕΔ'

[Γρ]ηγο-
[ρ]ίω β(ασιλιῶ) σπ(αθαρίω) καὶ
στοματι(ῶ)
Μακεδονί(α)ς(1)

Τὸ μολυβδόβουλλον τοῦτο ὁ Mordtmann τὰς αἰτιολογικῶς εἰς τὴν
ἐπιγραφὴν Λεόντος Ε' τοῦ Δομενίου (813—820) καὶ κομίζει, ὅτι ὁμοίως ἀνήκει
εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Λεόντος Γρηγόριον, τὸν ἐπιλεγόμενον Πτερωτόν, ὅστις
κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ θείου αὐτοῦ κατέλαβε ποτὰ ἀνώτατα στρατιωτικὰ
ἀξιώματα.

Μετὰ τὴν τραγικὴν δολοφονίαν Λεόντος τοῦ Ε', ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν
Μιχαὴλ Β', ὁ Τραυλός, προσηνέχθη κατ' ἀρχὰς λίαν ἐπιεικῶς πρὸς τὸν
Γρηγόριον Πτερωτόν, ἀφήσας αὐτὸν εἰς τὴν στρατιωτικὴν θέσιν ἣν κατεῖ-
χεν. Οὗτος ὅμως δὲν ἔπαυσε μνησικακῶν καὶ τρέφων ἄσπονδον μῖσος
κατὰ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ τὸν ἐξορίσῃ εἰς τὴν νῆσον
Σκῦρον, ὅπου ἔμεινε μέχρι τοῦ 822. Κατὰ τὴν ἐκρωγείσαν κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο μεγάλῃν στάσιν τοῦ στρατηγοῦ Θωμᾶ, ὁ Γρηγόριος Πτερωτός κατέ-
φυγε πρὸς αὐτόν, ζητήσας νὰ συμμετάσχη εἰς τὸν κατὰ τοῦ βασιλέως
Μιχαὴλ ἀγῶνα, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ θείου αὐτοῦ Λεόντος. Ὁ
στρατηγὸς Θωμᾶς, ἀναγνωρίζων τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν, κατέ-
στησεν ἀοχηγὸν σώματος δεκακισχιλίων ἀνδρῶν καὶ ἀπέστειλε εἰς Θράκην,
ὡς πρωτοπορείαν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἃς συνεκέντρου διὰ τὴν πο-
λιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

1) Ὡς γνωστόν, τὸ Θέμα Μακεδονίας περιελάμβανε τὸ πλεῖστον τῆς Θράκης,
περιβάλλον πανταχόθεν, ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου,
τὸ κατὰ πολὺ μικρότερον Θέμα τῆς Θράκης.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ μακροῦ καὶ περιπετειώδους ἀγῶνος πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαήλ, ὁ Γρηγόριος Πτερωτὸς παρέμεινε εἰς τῶν κυριωτέρων συνεργατῶν τοῦ στρατηγοῦ Θωμᾶ, ἀγωνισθεὶς ἐκθύμως πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰς γενομένας ἐπιχειρήσεις διὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς. Ὅταν ὁμοῦ εἶδεν ὅτι αἱ κατ' ἐπανάληψιν ἔφοδοι κατὰ τῆς Πόλεως ἀπέτυχον καὶ προησιάνθη τὸ ἀτυχὲς τέλος τῆς στάσεως, ἐξήτησε ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Θωμᾶ μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατιωτικοῦ σώματος καὶ πρὸς τοῦτο κατέλαβεν ὀχυρὸν τινα λόφον ὀπισθεν τοῦ στρατοπέδου τῶν πολιορκητῶν. Ὁ στρατηγὸς Θωμᾶς κατενόησεν ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης τοῦ Γρηγορίου Πτερωτοῦ, ὅτι οὗτος ἐσκόπει νὰ στραφῇ κατ' αὐτοῦ, συνενούμενος μετὰ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ καί, προλαμβάνων τὸν κίνδυνον, προσέβαλε μεμονωμένον τὸν Πτερωτὸν καὶ ἐνίκησε κατὰ κράτος, πεσόντα καὶ αὐτὸν ἐν τῇ μάχῃ, τὸ ἔαρ τοῦ 823.

Ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἀνωτέρω μολυβδοβούλλου ὑπὸ τοῦ Mordtmann εἰς Γρηγόριον τὸν Πτερωτὸν, δὲν φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἀκριβῆς, διότι ἡ τεχνοτροπία αὐτοῦ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἔζησεν οὗτος,

Ἡ κατηγορία εἰς ἣν ἀνήκει τὸ μολυβδοβούλλου τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας Γρηγορίου εἶναι μία τῶν μερῶν τῆς βασιαντικῆς συλλογογραφίας, χρονολογικῶς τασσομένη εἰς τὴν ὀγδόην καὶ ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα, ἀποτελεῖ δ' ἐξ ἑνὸς ἄλλου πλημμετέρας κατηγορίας ἐν ἧ τὰ μολυβδοβούλλα φέρονται ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως σταυροειδῆς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς **Κύριε ἢ Θεοτόκε βοήθει** καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὁμοίως σταυροειδῆς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος τοῦ μολυβδοβούλλου, ἔχον ἐνίοτε εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ.

Ἡ κατηγορία αὕτη τάσσεται χρονολογικῶς εἰς τὴν ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα ἢ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὀγδόης. Ὡσαύτως εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὀγδόης ἀνήκουσι τὰ μολυβδόβουλλα τὰ φέροντα τὸ αὐτὸ σταυροειδῆς μονογράφημα ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως, ἔχον ἐνίοτε εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν τέσσαρας μικροὺς σταυροὺς καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας, ἀντὶ τοῦ μονογραφήματος ἐπιγραφὴν ἀναγράφουσιν τὸ ὄνομα καὶ ἐν ἧ πλείονα ἀξιώματα τοῦ κτήτορος τοῦ μολυβδοβούλλου. Βραδύτερον εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν τοῦ σταυροειδοῦς μονογραφήματος **Κύριε ἢ Θεοτόκε βοήθει** τίθενται αἱ λέξεις **τῷ σῷ δούλῳ**, ἀπὸ τῶν μέσων περιῖπου τῆς ὀγδόης καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα.

Τὸ ἀνωτέρω μολυβδόβουλλου τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας Γρηγορίου φέρει τέσσαρας μικροὺς σταυροὺς εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν τοῦ σταυροειδοῦς μονογραφήματος ἀντὶ τῶν λέξεων **τῷ σῷ δούλῳ** καὶ δύναται νὰ ταχθῇ εἰς τὰ παλαιότερα ὑποδείγματα τῆς κατηγορίας ἤτοι εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος. Εἶναι ἐπομένως πολὺ προγενέστερον τῶν ἀρχῶν τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος, ἐποχῆς καθ' ἣν ἐμφανίζονται